

Új irányok a programfejlesztésben és a tanulás-szervezésben I.

Az EKKR, az EFT-KKR, az OKKR és a KKK-k

Temesi József
OKT, BCE

VI. ORSZÁGOS KREDITFÓRUM

BUDAPEST, 2010. ÁPRILIS 29.

Európai Képesítési Keretrendszer

EKKR: olyan viszonyítási rendszerről van szó, amely az egyes európai országok sokszínű oktatási, képzési rendszereiben a tanulás legváltozatosabb formái révén keletkezett képesítéseket a nemzeti keretrendszerek közbeiktatásával összehasonlíthatóvá teszi.

Nemzeti Képesítési Keretrendszer

NKKR: nemzeti képesítési keretrendszer célja a nemzeti képesítési alrendszerek integrálása és koordinációja, valamint a képesítések átláthatóságának, elérhetőségének, fejlődésének és minőségének fejlesztése a munkaerő-piac és a civil társadalom igényeinek megfelelően.

A tanulási eredmények a kimenet oldaláról ragadják meg az oktatási folyamatot, ezáltal olyan módon visszahatva arra, hogy a tanulási eredményt középpontba állító leírásmód egyben radikális oktatási szemléletváltást is jelent: az oktató-centrikus felfogást minden szinten a tanuló-centrikus felfogás váltja fel.

	<i>Tudás</i>	<i>Képességek</i>	<i>Attitűdök</i>	<i>Autonómia és felelősség</i>
1. szint				
2. szint				
...				
8. szint				

A nemzeti képesítési keretrendszer életbe léptetésének fázisai

- Feltáró, indító vitafázis: mik a nemzeti képesítési keretrendszer előnyei, hátrányai
- Konceptcionális fázis: az NKKR fő céljainak kidolgozása és egy munkamenet elfogadása
- Tervezési fázis: a kialakítás terve és a megvalósításban való megegyezés a fő érintett felekkel
- Próba fázis: a megvalósítási eszközök tesztje, az operatív bevezetés előkészítése

A nemzeti képesítési keretrendszer életbe léptetésének fázisai (2)

- A megvalósítás fázisa: a rendszer intézményi és kapacitásigényének biztosítása, a képesítések elhelyezése minőségbiztosítási elemekkel kombinálva és figyelemmel az értékelési, diplomakiadási folyamatokra, miközben kiépül a szabályozás és a működtetés rendszere is, többek között megfelelő pénzügyi és számítástechnikai feltételek közepette
- Értékelési fázis: az előrehaladás és a hatások összegzése, melyet gyakran újabb koncepcionális viták, újratervezés, módosítás követ

Nemzetközi kitekintés: ki hol tart?

- Az indító fázisban tart három ország: Görögország, Lettország és Szlovákia
- A koncepcióalkotás és tervezés fázisainak együttesét végzi az országok többsége, 15 ország
- 3 ország jelezte, hogy már a tervezési fázisban tart (Ausztria, Belgium vallon része, Csehország), eközben tesztelést is végez Németország és Olaszország

Nemzetközi kitekintés: ki hol tart? (2)

- A megvalósítás különböző fázisaiban (legtöbbször a korai szakaszban) jár 9 ország. Ezek közül a jelentések szerint a korai szakaszban jár Csehország, Luxemburg, Románia (itt egyszerre folyik a koncepcióalkotás, tervezés és egyes megvalósítási lépések) és Szlovénia, a legelőrébb tartó országok pedig Belgium (flamand tartomány), Dánia, Észtország, Finnország, Málta.
- Megvalósítottnak tekinti keretrendszerét Írország és az Egyesült Királyság (Anglia, Wales, Észak-Írország – ahol most újabb verziót alkotnak – és Skócia), és ugyancsak a revízió korszakában van Franciaország.

Országos Képesítési Keretrendszer

- az élethosszig tartó tanulás eszköze,
- a nem-formális és informális tanulási eredmények elismerési lehetőségének kerete,
- a minőségbiztosítás és az akkreditáció kiindulópontja,
- az oktatási alágazatok tantervi fejlesztéseinek alapja,
- a munkaerő-piaci elvárások tükrözője

8 szintből áll, az egyes szinteket tanulási eredmények írják le.

A közoktatás, a szakképzés, a felsőoktatás és a felnőttoktatás képesítéseit ebben a keretben helyezük el.

EKKR implementáció – OKKR bevezetés

- 1. szakasz:** átfogó, az EKKR élethosszig tartó tanulási logikáján alapuló, a tanulási eredmények által leírt szintekkel rendelkező nemzeti képesítési keretrendszer (OKKR) kialakítása és elfogadása. *Ennek a szakasznak a végén tartunk, 2010. decemberéig kell lezárulnia.*
- 2. szakasz:** az OKKR szintjeinek az EKKR szintjeivel történő megfeleltetés bemutatása, és ennek egy transzparens folyamatban végbemenő igazolása. *Ez a szakasz egy viszonyítási jelentés (referencing report) elkészítését jelenti, amelyet az EU ajánlásai mentén egy Nemzeti Koordinációs Pont koordinál: Magyarország ezt a jelentést 2012 végére, 2013 elejére ígérte.*

EKKR implementáció – OKKR bevezetés

3. szakasz: olyan szervezeti és szabályozási környezet létrehozása, amelyben az illetékes hatóságok által kiadott minden új képesítés bizonyítványa, oklevél-melléklet vagy Europass-okmány az OKKR szint feltüntetésével világos utalást tartalmaz a megfelelő EKKR szintre.

Ez a cél 2013 elejére megvalósulhat, s ezáltal 2013-tól képesítéseket és azok igazoló okmányait kizárólag OKKR szintmegjelöléssel lehet kiadni.

A cél az, hogy az államilag elismert képesítések teljes köre és a hivatalos hazai szakmai, hatósági és akkreditációs szervezetek által elfogadott egyéb képesítések zöme besorolható legyen az OKKR szintjeinek egyikébe.

EFT–KKR Az Európai Felsőoktatási Térség Képesítési Keretrendszer

Kialakulása, célkitűzései a Bologna-folyamathoz köthetők. Előzmények:

2001, Maastricht: Joint Qualitative Initiative (JQI). Átfogó, tanulási eredményeken alapuló tanulmányi program leírások, közös képesítések mintaprogramjai.

2004, Dublini szintleírások: a JQI alapjaira építve felsőoktatási ciklus (szint) leírások.

2003-, TUNING projekt: szakterületenkénti specifikumok kompetencia-leírásokra alapozva, teljes tanulmányi programok kialakításának általános vezérfonalául.

EFT–KKR Az Európai Felsőoktatási Térség Képesítési Keretrendszere

2005: Bergen: a miniszteri találkozó elfogadja az EFT számára kidolgozott keretrendszert.

Mindez megelőzi az EKKR kialakításának 2005-2008 közötti intenzív munkáját.

Mindkét rendszer metajellegű, a nemzeti keretrendszerek „behelyezésére” szolgál. Leírásaik általánosak, a kimenetre koncentrálnak, minőségbiztosítási fogódzókat jelentenek, a konkrét rendszereket „viszonyítani” kell hozzájuk a „legjobb illeszkedés” elve alapján. Legnagyobb szerepük a rendszerek átláthatóságának, összehasonlíthatóságának elősegítésében van.

A magyar felsőoktatás az OKKR-ben

A 6.-8. szinteken helyezkednek el az egyes képesítések.

Megoldandó problémák:

- ✓ Szintleírások (6.-8. szint: EQF vs. Dublin descriptors)
- ✓ A képesítések elhelyezése (alapképzés, mesterképzés, szakirányú továbbképzések, doktori képzés)
- ? Tudományterületek, tudományágak megjelenítése
- ? Szakleírások: képzési és kimeneti követelmények

A képzési és kimeneti követelmények a jelenlegi akkreditációs gyakorlatban

Szaklétesítés:

- munkaerőpiaci verifikáció
- nemzetközi keretbe helyezés
- ismeretkörök

Szakindítás:

- tantárgyak, tantervi háló, számonkérési módszerek
- személyi feltételek
- Infrastruktúra

OKM KKK-leírások: megjelenik egy „kompetencia-leírás”

A képezések besorolásával egyidejűleg az egyes képezések leírásainak aktualizálására is sort kell keríteni. Nem kellene ezzel foglalkozni akkor, ha a jelenlegi képezési leírások már tanulási eredmény alapúak lennének, tükrözve az OKKR szemléletét. A felsőoktatás KKK-elemzései kimutatták, hogy ez távolról sincs így.

A céloknak való megfelelés mind a négy szektorban jelentős oktatásmódszertani, tananyagfejlesztési munkát kíván meg. A felsőoktatásban sem azt kell csak tenni, hogy átírjuk a felsőoktatási szakok kimeneti és képezési követelményeit. Az intézményi oldalon a tantárgyak, a tananyagok tartalmát és a számonkérést a tanulási eredmény alapú képzés kívánalmainak megfelelően át kell igazítani, az akkreditációs oldalon pedig a minősítési követelményeket kell ugyanennek az elvnek megfeleltetni.

A megvalósítás útjai

Hagyományos intézményi logika: az ismeretanyag meghatározása, annak tantárgyakba, félévekbe rendezése, majd a tantárgyakban lévő kompetenciák összegyűjtése, leírása

Új szemlélet: először a szakképesítéshez szükséges tanulási eredmények meghatározása, ezután a tanulási eredményeknek megfelelő ismeretek összegyűjtése és megfelelő arányban tantervbe (tantárgy/modul) rendezése

Számonkérés: a tanulási eredményekre kell koncentrálnia

Bologna szakok KKK-elemzései

2006: A felsőoktatási és a munkáltatói oldal együttműködése a mesterszintű képzési és kimeneti követelmények kidolgozásában OKM projekt (Derényi András-Falus Iván-Gönczi Éva-Temesi József)

Az alapszakok KKK-elemzése 7 tudományterületen: megfogalmazznak-e tanulási eredményeket?

2009: OKKR a felsőoktatásban TÁMOP projekt

Alapszakok és mesterszakok kapcsolódása, leírása a tanulási eredmények szemszögéből

Mindkét esetben: lesújtó eredmények.

Konklúzió: KKK újratervezés és tantervfejlesztési új gyakorlat kellene.

Szükséges feltétel: szemléletváltás.

Az Országos Képesítési Keretrendszer munkálatai

- Az OKKR-kidolgozási folyamat eddigi szakaszai és eredményei nagyjából-egészében megfelelnek az európai országok hasonló fejlesztési folyamatainak. A koncepcionális kidolgozás és a tervezés fázisában vagyunk.
- TÁMOP 4.1.3: célmegfogalmazás
- 2010–2012: újabb TÁMOP-projektek lépnek be az alágazati megvalósítás támogatására

TÁMOP 4.1.3 OKKR-projekt: 2010 májusáig elvégzendő feladatok

- A koncepció véglegesítése
- Szintleírások
- Szervezeti, szabályozási, jogi aspektusok
- Konkrét alágazati képesítési szintű leírási javaslatok
- Kitekintés az informális és nem formális tanulási eredmények elismerésére
- Alágazati oktatási és kutatási programok előkészítése a tanulási eredmény alapú tantervek, tantárgyi követelmények, értékelés és mérés területein
- Javaslat a további munkálatok tartalmára és lebonyolítására (kormányhatározat-előkészítés)

